Ostawski Lucae Jos: Aenigmata Aristotelica seu Conclusiones ex universa Philosophia Aristotelis.

stawski Lucae Jos.

Aenigmata Aristotelica seu Conclusiones ex universa philosophia Aristotelis.

In Nomine Domini, Amen.

ÆNIGMATA ARISTOTELICA, SEV CONCLVSIONES EX VNIVERSA PHILOSOPHIA ARISTOTELIS,

Ad discutiendum,

In Alma Vniuersitate Cracouiensi,

Præsidente M. PAVLO IOANNE WOIEWODZKI, Phil: *Doct. Collegâ Maiore, Regio & Cursûs* WLADISLAVIANO-ARISTOTELICI *PROFESSORE.*

Ad Ecclesiam COLL. S. ANNÆ, Canonico.

A

LVCA IOSEPHO OSTAWSKI, A.A.L.L. & PHILOSOPHIÆ *BACCALAVREO,*

Publicè

PROPOSITÆ.

Anno Dñi, M. DC. LXXXI. 12. Kalend. Februarij.

w.

CRACOVIÆ,
Ex Officina SCHEDELIANA S. R. M. Typograph.

D. T. O. M.

DOCTORVM GEMMÆ,

MAGISTRORVM MAGISTRO,

ACADEMICORVM IDEÆ

VIRTVTVM LVCI,

ARCHIGYMNASII IAGELLONI(

LAPIDI ANGVLARI,

ERVDITIONIS CHRISTIANÆ ARCHIVO

PIETATIS ORTHODOXÆ, FONTI LIMPIDISSI

ALMÆ VNIVERSITATIS CRACOVIENSI

PATRIARCHÆ INCLYTO,

REGNI POLONIARVM, TVTELARI MAXIM

CONTRA BIZANTINA MONSTRA, HERCVLI IMPERTERRITO, & INVICTO,

VERBI DIVINI, VOCI CLARISSIMÆ,

DIVO IOANNI CANTI(

In Orbe Lechico, Divinitus Mirificato,

Per Quem,

Lechiæ in extremis pænè calamitatibus gementi, ad optanda Cæli solatia, affatim capienda, felix nocte dieq; patet aditus,

Ianuam Scientiarum.

CÆLESTIVM SVBLIMITATV

CONTEMPLATORI.

Immò

SPLENDORVM PERENNIVM COMPREHENSOR

Naturalis Notitiæ Theorematum stabilem possesionem.

ANGELO TERRENA SVPERGRESSO,

ATLANTI SARMATICO.

Immò

IN AVGVSTO EMPIREI DOMICILIO, ÆTERNV

CONSISTENTI INTELLIGENTIÆ,

Metaphisicam, omnis Materiæ expertem, limites cæterorum Hab tuum, gloriosè transilientem,

Perpetuus Cliens, æterno Cultu consecrat.

M. P. I. W. I. A.

In Nomine Domini, Amen.

CONCLVSIONES
EX SCIENTIA RATIONALI.

I.

LOgica eſt facultas verum vel falſum conſiderans, & diuiſionem ſui, in duos Habitus realiter inter ſe diſtinctos, in Docentem nimirum & Vtentem, admittens; habetq; pro Obiecto Adæquato modum ſciendi, vt ſic; qui cum ſit directiuus operationum intellectus, habet exinde rationem Obiecti Formalis. Rationalis tamen ſcientia non priuatur inſigni ſcientiæ purè Spuculatiuæ titulo, quamuis inſuper orbetur abſoluta & ſimplici neceſsitate ad comparandam aliarum ſcientiarum præſtantiam.

II.

DAtur Ens rationis ab intellectu Diuino vel humano conceptibile, ſuum eſſe actuale à ratione tantùm accipiens, in qua ſolùm habet eſſe obiectiuè; Denominationibus tamen extrinſecis, Negationibus & Priuationibus rationem ſui minimè tribuens.

III.

IMperium Philoſophiæ non indiuiſum eſt, cum in ſuis penetralibus foueat, non modò Diſtinctionem vt ſic: quæ eſt carentia identitatis inter Entia, negationem ſui inuicem habentia; ſed etiam Diſtinctionem realem, quæ verſatur inter duo extrema realia: & Diſtinctonem Rationis, tam Ratiocinantis quàm Ratiocinatæ; tum Diſtinctionem ex natura rei formalem, quæ eſt diuerſitas inter plures eiuſdem rei formalitates, in eadem entitate reali radicatas, & identificatas ſibi realiter, cum ſuſceptione Prædicatorum contrariorũ, ante opus intellect⁹; atq; hanc Diſtinctionem formalem, rectè quiſque Philoſophus ad Diſtinctionem virtualem reducere poteſt; niſi quæſtionem de nomine velit euitare.

IV.

VNiuerſale in eſſendo, quod eſt Ens vnum aptum ineſſe multis, habet ſuam à parte rei exiſtentiam independenter ab omni operatione intellectûs, non tamen independenter à ſingularibus extra quæ nullibi ſubſiſtit. Aſt vniuerſale in prædicando, ad hoc vt detur à parte rei, beneficium requirit à noſtro intellectu faciente comparationem ſimplicem, ad eius conſtitutionem.

V.

COncreta tam ſubſtantialia quàm accidentalia, poſſunt de alijs concretis toties prædicari, prædicatione formali, quoties abſtractum vnius concreti eſt ſuperius, reſpectu alterius concreti, de quo prædicatur,

dicatur, vel eſt formá illius. Abſtracta verò nequeunt prædicari de ijs, à quibus abſtrahunt hoc eſt de ſuis concretis, nec è contra de ſuis abſtractis concreta, idque prædicatione formali: neque abſtractum concreti ſuperioris, poteſt prædicari de abſtracto concreti inferioris, tam formaliter, quàm identicè: idem proinde iudicium eſto de ſecundis intentionibus.

VI.

REcta profectò & adæquata diuiſio eſt vniuerſalis, tam Metaphyſici quàm Logici in quinq; prædicabilia, Genus nimirũ, Speciem, Differentiam, Proprium & Accidens. Vnde arcendi ſunt meritò à Peripateo Authores illi, qui plura, vel pauciora deſignant prædicabilia. Atq; hæc diuiſio vniuerſalis vt ſic, in ſua inferiora, eſt diuiſio Generis in ſuas Species.

VII.

CVm Genus definiatur eſſe id, quod prædicatur de pluribus ſpecie differentibus in quid incompletè; tunc non definitur per ſe natura communis, neq; genereitas, ſeu prædicabilitas in abſtracto, ſed genereitas ſeu intentio ſecunda in concreto, connotans naturam communẽ de pluribus ſpeciebus prædicabilem; vt autem ſaluetur ratio generis, non requiruntur ad id plures ſpecies actu exiſtentes: quamuis poſsibiles omnino ei ſint neceſſariæ, de quibus prædicatur vt totum potentiale.

VIII.

TRibuenda eſt bonitas illi definitioni, quæ exprimit naturam Speciei prædicabilis, dicendo eſſe id, quod prædicatur de pluribus numero differentibus in quid completè: non tamen concedendum, vt quâ talis exigat ſubijcibilitatem, vel per modum proprietatis, vel per modum prædicati eſſentialis. Aſt illud admittendum ſaltem probabiliter, quòd omnes ſpecies diuerſæ, ſint inæqualis perfectionis.

IX.

INdiuiduum Metaphyſicum, ſeu primò intentionaliter ſumptum, bene deſcribitur, quod ex ſe non poteſt inexiſtere pluribus, in quibus numerari atque diuidi poſsit, & quorum quodlibet ſit ipſum. Vnde ab omnibus indiuiduis, non poteſt abſtrahi aliqua ratio communis quæ ſit ſingularis & prædicabilis, de omnibus ſingularibus realiter ſpectatis. Nec vitioſa cenſenda illa definitio Indiuidui Logici, ſeu ſecundò intentionaliter conſiderati, per quam dicitur eſſe illud, quod de vno ſolo prædicari poteſt.

X.

SI quis autem de principio Indiuiduationis inquirat, illud nec quantitatem, vel aliud accidens: nec collectionem accidentium: nec exiſtentiam: nec materiam abſolutè ſumptam: aut ſignatam quantitate: nec formam ſubſtantialem, aut formam & materiam ſimul eſſe ſciat; ſed ſingularitatem, ſeu hæcceitatem, ad quam ſequitur negatio com-

munica-

municabilitatis: imò nouerit etiam nulla accidentia indiuiduari à ſuis ſubiectis.

XI.

DEfinitio differentiæ ſecundò intentionaliter ſumptæ, per quàm dicitur eſſe illud, quod de pluribus differentibus ſpecie in quale quid prædicari poteſt, cenſenda eſt bona. Diuiſio autem illius vt ſic conſideratæ, in Communem, Propriam, & Proprijſsimam, pro adæquata, & pro diuiſione analogi in ſua analogata acceptanda. Cuius ratio in eſſe tertij prædicabilis conſtituitur, per ordinem ad inferiora ſpeciei.

XII.

PRoprium quarto modo ſumptum adeo efficax eſt, vt illud ſolum conſtituat quartum prædicabile: definiturq; primò intentionaliter, eſſe id, quod accidit ſoli alicui ſpeciei, & omni ac ſemper. Secundò intentionaliter ſic: eſt illud, quod prædicari poteſt de pluribus in quale accidentale conuertibiliter neceſſariò. Conſtituitur autem in eſſe vniuerſalis per ordinem ad inferiora ſpeciei illius, à qua immediatè emanat: eſtq; adeò ſuo coniunctum ſubiecto; vt nec de potentia abſoluta, pòſsit ab eo diuelli & ad permanentiam mutuam conſeruari.

XIII.

ACcidenti tam primò quàm ſecundò intentionaliter ſumpto, bene congruit deſcriptio illa, quâ dicitur; Accidens eſſe id, quod poteſt abeſſe & adeſſe præter ſubiecti corruptionem. In eſſe verò quinti Prædicabilis, non conſtituitur per ordinem ad ſua inferiora, ſed per ordinem ad illa ſubiecta, de quibus contingenter prædicatur.

XIV.

INter decem Prædicamenta Entis finiti vt ſic, Subſtantia ex eo Principatum tenere debet, quòd ſit Ens reale completum, per ſe exiſtens. Vnde ratio formalis conſtitutiua eiuſdem, eſt perſeitas, quæ gloriatur ſe eſſe quid poſitiuum, ad quod ſequitur ineptitudo ad inhærendum. Illud verò minimè ſibi attribuere poteſt, quòd diuiſio eius in primam & ſecundam ſit vera, & propria.

XV

ACcidens Prædicamentale rectam, ſortitur definitionem, quâ dicitur eſſe Ens aptum natum inhærere ſubiecto. De cuius eſſentia proſcribitur inhærentia aptitudinalis, cum ad ſummum ſolùm ſit proprietas eius. Hoc accidens adeò Cælitùs fortunatum eſt, vt idem numero, poſsit de potentia abſoluta poni ſimul in diuerſis ſubiectis.

XVI.

QVantitas rationem formalem ſui conſtituens in extenſione partium, ad quam ſequitur aptitudo & exigentia connaturalis, expellendi ſe inuicem, & alias res ab eodem loco: quæ aptitudo communiter impe-

netrabilitas naturalis dicitur: distinguitur realiter à substantia, habetq; trinam speciem veram, nimirum Lineam, Superficiem & Corpus. Hac tamen præstantior, quia perfectior est Qualitas, in quatuor species vniuersales à Philosopho diuisa, ad quas omnes aliæ reducibiles sunt.

XVII.

NObilior Peripateticorũ cætus, dari à parte rei suadet Relationes reales independenter ab omni operatione intellectûs: quæ sunt formæ quædam accidentales, à fundamento distinctæ, & ad sui constitutionẽ realem, exigentes quatuor conditiones, nimirum subiectum reale, rationem fundandi realem, terminum realem existentemq; realiter, atq; distinctionem realem fundamenti & termini: quæq; his conditionibus ditatæ ad multiplicationem terminorum, qui possunt esse sine se inuicem, multiplicantur, terminanturq; ad absolutum, adeò insignem exercendo munificentiam, vt vna fundet aliam. Iam verò sex vltima prædicamenta sunt relationes, non intrinsec⁹ vt Prædicamentales, verùm extrinsecus aduenientes.

XVIII.

PRopositio quæ modò est vera, eadem potest esse falsa, in hoc ipso instanti, in quo est vera: vnde veritas & falsitas sunt accidentalia, non essentialia Propositioni, aut Proprietates illius. Ex Propositionibus contradictorijs de futuro contingenti, vna est determinatè vera, & altera determinatè falsa. Intellectus noster necessitatur ad assensum Conclusionis, necessitate tam specificationis quàm exercitij, admisso, quòd assensum præbuerit Propositionibus præmissis, & quòd iudicauerit eas esse bene dispositas, in modo & figura.

XIX.

DEmonstratio vt sic adæquatè diuiditur, in Demonstrationem propter Quid, & in Demonstrationem Quia. Atq; vtraq; harum generat scientiam, cuius actus, & opinionis, naturaliter non possunt esse simul in eodem intellectu, de eodem subiecto: bene tamen id fieri potest, de potentia absoluta.

CON-

CONCLVSIONES
EX SCIENTIA NATVRALI.

I.

PHysicæ Obiectum Adæquatum est substantia corporea completa: quod si quispiam voluerit assignare Ens mobile, vel naturale; aut substantiam mobilem, vel naturalem, is de voce quæstionem instituet. Atque prædicta substantia principia constitutiua sui habet, in facto esse duo: in fieri verò tria, è quorum Principiorum numero, materia prima, non est ita pura potentia, quin includat actum entitatiuum & actum Metaphysicum: attamen sine aliqua forma substantiali Physica, nequit existere naturaliter, quamuis possit supernaturaliter.

II.

FOrmæ substantiales è materia educibiles, præexistunt in illa virtualiter, quarum duæ sibi non subordinatæ, nequeunt simul esse naturaliter, in eadem materia: oppositum nihilominus absoluta potentia efficere valet; imò & vnam formam, ad duplicem materiam actuandam determinare. Vnio inter materiam & formam, est respectus extrinsecùs adueniens, & non modus absolutus substantialis, aut accidentalis. Totum substantiale Physicum distinguitur realiter à suis partibus simul sumptis & vnitis.

III.

CAusa Physica vt sic (quæ definitur esse id, quod per se positiuè influit esse, in aliud, ex natura sua intrinseca, contingens & cum imperfectione dependens ab illo, quod sibi communicat suum esse) adæquatè & vniuocè diuiditur, in Materialem, Formalem, Efficientem & Finalem; DEVS Præpotens nequit omnino supplere causalitatem, causæ Materialis & Formalis intrinsecè, respectu totius compositi Physici.

IV.

CVM omnis substantia producat immediatè aliam, ideo nullum accidens immediatè attingit productionem substantiæ; DEVS autem Gloriosus concurrit immediatè, cum causis secundis, ad effectus illarũ, non tamen eas præmouet per superadditam qualitatem Physicam. In causis creatis admittenda est potentia obedientialis passiua, ad quamlibet formam, non dicentem essentialem & actualem dependentiam, ad subiectũ determinatum; secus de potentia obedientiali actiua discurrendum, quæ solùm in quibusdam datur, ad quosdam effectus.

V.

VNus idemq; effectus non potest simul & semel, tam naturaliter, quàm supernaturaliter dependere, à pluribus Causis adæquatis; neq; idem potest seipsum efficienter producere, neque Causæ Efficientes possunt

sibi

sibi inuicem esse Causæ, vt vna dependeat ab altera, in genere Causæ Efficientis; Agens creatum etiam immediatè agit in distans.

VI.

MOtus qui ab agente, mobili, & termino distinguitur realiter, suam distinctionem specificam desumit, à distinctione specifica terminorum, ad Quos & à Quibus; Datur ad substantiam, Quantitatē & Qualitatem. Motus proiectorum, prouenit à qualitate proiectis impressa, tanquam à principio Quo, & ab ipsis proiectis, tanquam à principio Quod. In vacuo deinde supernaturaliter admisso, potest dari, isq; localis, tam à se, quàm ab alio.

VII.

PLurium substantiarum, quæ se naturaliter ab eodem loco expellunt, vnus idemq; locus simul & semel, per absolutam potentiam, potest esse capax: pariter idem corpus potest esse simul in pluribus locis, tam circumscriptiuè quàm definitiuè; fieri tamen non potest naturaliter, vt aliqua forma absoluta sit in replicato corpore in vno loco, quæ non sit in eodem, in quocunq; alio loco. Ast formæ repugnantes sibi, ab eodem corpore, in eodem loco, remouendæ sunt.

VIII.

INfinitum Syncategorematicum in magnitudine, in intensione & in numero, non repugnat naturaliter à parte rei, esto Categorematicum non nisi Diuinâ virtute possit dari. Creatura tamen infinitæ perfectionis, vt existere in rerum natura, ita admitti in Peripateum, nullatenus potest ac debet.

IX.

PLures partes in continuo existere actu, quæ ante omnem designationem, per quodcunq; extrinsecum factam, distinguuntur realiter, vt indubitatum apud Philosophum est, ita certum debet esse, apud eius Discipulos, illud non componi ex puris & solis indiuisibilibus, quamuis hæc in illo positiuè & actu reperiantur.

X.

DVratio quæ adæquatè diuiditur in æternitatem, æuum & tempus: secundum id, quod positiuum & reale dicit à parte rei, est existentia rei durantis, non tamen dicit actualem existentiam rei ad tempus, neque rationem mensuræ; aut respectum formalem permanentiæ.

XI.

MVndum non fuisse productum ab æterno, verùm in tempore, tenendum est omnino, nihilominus negandum non est, potuisse eum produci ab æterno, quoad res permanentes: qui etiam in tempore nequit naturaliter perire, tam quoad Cælestia, quàm quoad sublunaria corpora, adeoq; durabit in æternum: nec tamen is, vel ideo floridus videri debet immemoribus Cœlestium, quòd affirmetur creatus esse, à Deo Benedicto, tempore Verno.

XII.

XII.

CÆlum etsi non sit vnum ex Elementis, neq; compositum ex ijsdem, non tamen censendum est corpus simplex, cùm ad sui constitutionem admittat materiam, quæ eandem rationem sortitur cum materia sublunarium; est tamen incorruptibile connaturaliter, solidum & inanimatum, decem Orbes & vndecimum quadratum Empyreum habens, Stellas verò planè innumerabiles, concurrentes ad complexionem humanam. Orbes Cæleстes non mouentur à seipsis: nec agunt per motum tanquam per virtutem actiuam, in hæc inferiora, inter quæ si numeratur intellectus noster & voluntas, tunc in illum, & in hanc non influunt directè; vnde Astrologi nullo modo possunt, successus futuros contingentes, & casus fortuitos, aut actiones ex voluntate humana pendentes prænoscere, atq; prædicere.

XIII.

MEteororum causa materialis proxima, est vapor & exhalatio: causa verò efficiens, est Sol & alia astra calida & calefactiua: inter quæ prodigiales & ominosi Cometæ numerantur, interitum vel mutationem Regnis, periculum, vel obitum Regibus & Principibus, famem & pestilentiam populo, prænuntiantes, non fallaci obseruatione.

XIV.

GEneratio substantialis, quæ est mutatio alicuius, ad formam substantialem, cum qua facit vnum per se corpus substantiale: pro subiecto in ratione mutationis habet materiam, vel aliud compar: in ratione verò productionis ipsum generantem: Ast pro termino à Quo, habet priuationem & formam præcedentem destructam. Deinde pro termino ad Quem, habet totum compositum includens singularitatem. Insuper pro termino Quo, Formam compositi.

XV.

INtensio qualitatis, non fit per additionem nouæ entitatis, destructâ priori entitate qualitatis: nec per minorem admixtionem contrarij: nec per communicationem existentiæ perfectioris, destructâ imperfectiori existentiâ: nec per maiorem radicationem eiusdem qualitatis in subiecto: nec per additionem noui modi, qui præbeat formæ maiorem explicationem in subiecto, tollendo confusionem & potentialitatem eius, reducendoq; illam, ad maiorem vnitatem: nec insuper per communicationem maioris actualitatis: sed fit per additionem gradûs ad gradum.

XVI.

GRauiter errant ij, qui tres animas distinctas, in homine constituunt, cùm vna rationalis sufficiat, illaq; sola indiuisibilis; & indistincta realiter ab intellectu & voluntate; quod similiter tenendum de quauis alia

dicitur ratio per se primò conueniens rei, intrinsecè ipsam constituens, & à qua omnes eius proprietates emanant. Existentia verò dicitur id, ratione cuius formaliter constituitur res, extra suas causas, & extra nihil.

VI.

SVbsistentia in creatis, nihil addit positiuum, sed duplicem negationem, actualis nimirum & aptitudinalis communicationis alteri, vt Quod, & vt Quo. Et sanè definita in hunc modum subsistentia, non solùm toti composito Physico, sed etiam partibus integralibus homogeneis conuenit, quæ ab inuicem separatæ, sunt Entia completa & per se. Ast de partibus Essentialibus Physicis, & partibus hæterogeneis, secus est statuendum.

VII.

CReaturæ quemadmodum nullũ esse simpliciter, & absolutè habuerunt ab æterno: ita nec vllum esse diminutum medium, inter Ens Reale, & Ens Rationis, nisi ipsum esse cognitum, in omniscia mente Dei Præpotentis Maximi; Cui ab omnibus creaturis, laus perennis esto, atque veneratio indeficiens, totam per æternitatem.

Permissu Magnifici Domini

RECTORIS.